

Apstiprinā:

Valsts valodas centra direktors M. Baltiņš

PUBLISKAIS PĀRSKATS
PAR VALSTS VALODAS CENTRA DARBĪBU
2010. GADĀ

1. Pamatinformācija

1.1. Iestādes juridiskais statuss – tieslietu ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde. Juridiskais statuss noteikts Valsts valodas likumā (26. panta otrā daļa) un Ministru kabineta 2005. gada 22. marta noteikumos Nr. 202 "Valsts valodas centra nolikums". Valsts valodas centrs izveidots 1992. gadā. Īstenojot Ministru kabineta 2009. gada 12. marta rīkojumā Nr. 192 "Par valsts aģentūras "Tulkošanas un terminoloģijas centrs" reorganizāciju" (prot. Nr. 17 52. §) noteikto, ar 2009. gada 1. jūliju Valsts valodas centram pievienota valsts aģentūra "Tulkošanas un terminoloģijas centrs".

1.2. Politikas joma, par kuru iestāde ir atbildīga – valodas politikas īstenošana (juridiskā aspektā), nodrošinot valsts valodas saglabāšanu, aizsardzību un attīstību.

Iestādes funkcijas:

veikt normatīvo aktu ievērošanas uzraudzību un kontroli valsts valodas lietošanas jomā;

aizsargāt valsts valodas lietotāju tiesības un intereses;

noteikt valsts valodas lietojumu valsts un sabiedriskās dzīves jomās (normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos);

sekmēt valodas kultūrvides sakārtošanu, īpaši veicinot valstij raksturīgo vietvārdu atjaunošanu un aizsardzību;

veicināt latviešu valodas pilnvērtīgu funkcionēšanu Eiropas Savienības institūcijās;

veikt Latvijas Republikai saistošo starptautisko līgumu un konvenciju, kā arī ar Eiropas Savienības normatīvo aktu piemērošanu saistīto dokumentu oficiālos tulkojumus latviešu valodā;

tulkot Latvijas Republikas tiesību aktus Eiropas Savienības dalībvalstu valodās;

tulkot ar Ziemeļatlantijas līguma organizācijas (NATO) darbību saistītos dokumentus latviešu valodā;

sagatavot priekšlikumus vienotas, latviešu valodas normām atbilstošas terminoloģijas lietošanai normatīvajos aktos;

izstrādāt un attīstīt tiesību aktu tulkošanas metodiku.

1.3. Iestādes darbības mērķis – īstenot valsts politiku attiecībā uz normatīvo aktu ievērošanas uzraudzību un kontroli valsts valodas lietošanas jomā un nodrošināt valsts pārvaldes iestādes un sabiedrību ar valsts un starptautisko organizāciju izdoto tiesību aktu un citu dokumentu oficiāliem tulkojumiem, kā arī panākt saskaņotas terminoloģijas lietojumu Latvijas Republikas tiesību aktos un to tulkojumos.

Valsts valodas centrs īsteno valsts pamatbudžeta programmu Nr. 08.00. "Valsts valodas funkciju atjaunošana un nostiprināšana".

1.4. Pārskata gada prioritārie uzdevumi:

➤ pārraudzīt *Valsts valodas likuma* ievērošanu;

- reglamentēt valsts valodas lietojumu valsts un sabiedriskās dzīves sfērās normatīvajos aktos paredzētajos gadījumos;
- iesniegt priekšlikumus valsts valodas normatīvo aktu pilnveidošanai;
- skaidrot un popularizēt valodu funkcionēšanas pamatprincipus Latvijā;
- organizēt latviešu valodas aizsardzības darbu;
- veicināt latviešu valodas kultūras attīstību un nodrošināt valodas pareizu lietošanu;
- saglabāt, atjaunot un aizsargāt vēsturiski pareizos un latviskai kultūrvidei raksturīgos Latvijas vietvārdus, reglamentēt to lietošanu oficiālajos tekstos un izdevumos;
- veicināt latviešu valodas zinātnisko pētniecību;
- popularizēt latviešu valodu pasaulē;
- veicināt latviešu valodas pilnvērtīgu funkcionēšanu Eiropas Savienības institūcijās;
- veikt Latvijas Republikai saistošo starptautisko līgumu un konvenciju, kā arī ar Eiropas Savienības normatīvo aktu piemērošanu saistīto dokumentu oficiālos tulkojumus latviešu valodā;
- tulkot Latvijas Republikas tiesību aktus Eiropas Savienības dalībvalstu valodās;
- sagatavot priekšlikumus vienotas, latviešu valodas normām atbilstošas terminoloģijas lietošanai normatīvajos aktos;
- izstrādāt un attīstīt tiesību aktu tulkošanas metodiku.

1.5. Padotības iestāžu Valsts valodas centram nav.

2. Finanšu resursi un iestādes darbības rezultāti

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums:

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	680 940	786 567	480 912
1.1.	dotācijas	532 487	456 467	456 467
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	135 210	330 100	0
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	0	0
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	0	0	0
2.	Izdevumi (kopā)	680 940	456 467	480 912
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	675 340	569 503	476 734
2.1.1.	kārtējie izdevumi	675 340	563 503	476 734
2.1.2.	procentu izdevumi	0	0	0
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	0	0	0
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	0	0	0
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	0	0	0
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	5600	5600	4178

2.2. Valsts pamatbudžeta programmas *Valsts valodas funkciju atjaunošana un saglabāšana* plānoto darbības rezultātu izpilde:

rezultatīvais rādītājs	plāns	faktiskā izpilde
➤ iestāžu skaits	1	1
➤ štata vienību skaits	39	39
➤ izstrādātie tiesību aktu projekti	2	2
➤ Eiropas Savienības u.c. starptautisko tiesību aktu tulkojumi latviešu valodā (lappušu skaits)	> 5500	10 599
➤ Latvijas Republikas tiesību aktu tulkojumi ES dalībvalstu valodās (lappušu skaits)	> 2600	3461
➤ terminu apkopošana un publiskošana brīvpieejas datubāzēs (jauno terminu skaits)	30 000	22 711
➤ valsts valodas lietošanas izpildes kontrole iestādēs un uzņēmumos (pārbaužu skaits)	6000	3940
➤ izskatīto administratīvā pārkāpuma lietu skaits valsts valodas lietošanas jomā	2000	2075
➤ uzlikto administratīvo sodu skaits	800	812
➤ par valsts valodas lietotāja tiesībām organizēto sabiedrības informēšanas pasākumu skaits	4	4
➤ sniegto TV un radio interviju skaits	10	20
➤ profesionālās sagatavotības semināri	10	10

2.3. Rezultatīvo rādītāju izpildes analīze:

- rezultatīvā rādītāja "Eiropas Savienības u.c. starptautisko tiesību aktu tulkojumi latviešu valodā" izpilde nodrošināta par 193 % paaugstināta pieprasījuma, kā arī tulkošanai pieejamā finansējuma dēļ;
- rezultatīvā rādītāja "Latvijas Republikas tiesību aktu tulkojumi ES dalībvalstu valodās" izpilde nodrošināta par 133 %, paaugstināta pieprasījuma, kā arī tulkošanai pieejamā finansējuma dēļ;
- rezultatīvā rādītāja "terminu apkopošana un publiskošana brīvpieejas datubāzēs" izpilde nodrošināta par 76 % saistībā ar paaugstināto personāla mainību pārskata periodā;
- rezultatīvā rādītāja "valsts valodas lietošanas izpildes kontrole iestādēs un uzņēmumos" izpilde nodrošināta par 78 % tādēļ, ka rādītāja vērtība bija plānota pilnam inspektoru skaitam 2009. gada sākumā (18). Tā kā pārskata periodā par 11 % samazinājās inspektoru skaits, kā arī par 20 % tika samazināts atalgojums, kopumā tendence rādītāja izpildei uzskatāma par stabilizējošu;
- rezultatīvā rādītāja "izskatīto administratīvā pārkāpuma lietu skaits valsts valodas lietošanas jomā" izpilde nodrošināta par 61 % lielo iestāžu un uzņēmumu specifikas dēļ;
- rezultatīvā rādītāja "sniegto TV un radio interviju skaits" izpilde nodrošināta par 200 % sakarā ar palielināto sabiedrības interesi par valodas politikas īstenošanu;
- pārskata periodā nodrošināta pārējo rezultatīvo rādītāju adekvāta izpilde.

2.4. Valsts budžeta līdzekļu izlietojuma efektivitātes izvērtējums:

valsts budžeta līdzekļi izlietoti efektīvi, nodrošinot iestādes funkciju un uzdevumu adekvātu izpildi.

2.5. Jaunas politikas iniciatīvas pārskata periodā netika īstenotas.

2.6. Būtiskākie pakalpojumi:

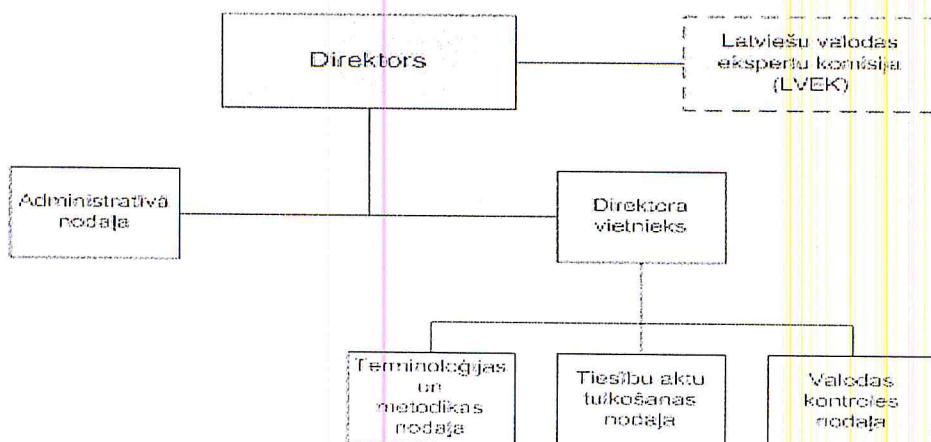
- saskaņā ar Ministru kabineta 2005. gada 4. oktobra noteikumiem Nr. 750 "Noteikumi par Valsts valodas centra sniegto maksas pakalpojumu cenrādi" iestāde ir tiesīga sniegt šādus maksas pakalpojumus:
 - ✓ izsniegt izziņas par valsts valodas prasmes apliecību autentiskumu;
 - ✓ izsniegt izziņas par komersanta vai organizācijas nosaukuma atbilstību Valsts valodas likuma prasībām;
 - ✓ izsniegt izziņas par vietvārdu pareizrakstību.
- Neesoša pieprasījuma dēļ maksas pakalpojumi pārskata gadā netika sniegti.
- starpiestāžu pakalpojumi, kuru rezultāts ir nepieciešams citas iestādes funkciju izpildei vai pakalpojumu nodrošināšanai – ziņu sniegšana pēc tiešās pārvaldes iestāžu (Izglītības un zinātnes ministrijas Valsts izglītības satura centra, Iekšlietu ministrijas Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Uzturēšanās atļauju nodaļas, Rīgas domes Rīgas Dzimtsarakstu nodaļas u.c.) pieprasījuma par laikā no 1993. līdz 2001. gadam personām izsniegto valsts valodas prasmes apliecību autentiskumu.

Pārskata periodā iestādēm sniegta informācija par 800 valsts valodas prasmes apliecību autentiskumu.
- konsultāciju sniegšana fiziskām un juridiskām personām valsts valodas lietošanas jomu reglamentējošo normatīvo aktu piemērošanas jautājumos, kā arī latviešu valodas normu, pareizrakstības, terminoloģijas jautājumos – pārskata periodā sniegtas 5602 konsultācijas.
- konsultāciju sniegšana Latvijas un Eiropas Savienības iestāžu tulkošanas dienestiem terminoloģijas izstrādes un tulkošanas metodikas jautājumos – pārskata periodā sniegtas 277 konsultācijas.
- pēc valsts pārvaldes iestāžu pieprasījuma – atzinumu sniegšana par tulkojumu valodas un terminoloģijas kvalitāti – pārskata periodā izvērtēti 13 kļūdu labojumu priekšlikumi (*corrigendum*) attiecībā uz publicētajiem Eiropas Savienības tiesību aktiem.
- nodrošinot valsts līdzdalību Eiropas Savienības iestādēs un aģentūrās, M. Baltiņš 2010. gadā divas reizes (martā un oktobrī) kā Latvijas deleģēts pārstāvis piedalījies Eiropas Savienības institūciju tulkošanas centra valdes sēdēs Luksemburgā.
- atbilstoši pilnvarojumam nozaru ministrijām nodrošināta informācija par Eiropas Savienības Padomes juristu lingvistu darba grupas (B13) apspriedēm.
- semināru organizēšana un vadīšana Eiropas Savienības un Latvijas Republikas iestāžu darbiniekiem:
 - nodarbības juridiskās latviešu valodas apgūvē Valodu mācību centra organizētajos vasarasursos spāņu tautības tulkotājiem no Eiropas Savienības Tiesas Rīgā 2010. g. jūlijā (vadīja Terminoloģijas un metodikas nodaļas vadītāja Inese Treimane);
 - Serbijas Republikas Eiropas integrācijas biroja Tulkošanas koordinācijas nodaļas pārstāvju uzņemšana un seminārs par terminoloģijas izstrādes, tulkošanas procesa plānošanas, kvalitātes kontroles jautājumiem Rīgā, Valsts valodas centrā, 2010. g. jūlijā (ar ziņojumiem piedalījās Māris Baltiņš, Terminoloģijas un metodikas nodaļas vadītāja Inese Treimane un terminoloģe Ilze Locika);
 - Valsts valodas centra, LR Ārlietu ministrijas, Eiropas Komisijas pārstāvniecības Latvijā un Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijas organizētā konference "Latviešu valoda Eiropas Savienībā – tiesību aktu tulkošana un sadarbības procesi pēc Lisabonas līguma" Rīgā

2010. g. 28. oktobrī (vadīja un ar ziņojumu uzstājās Valsts valodas centra direktors prof. Māris Baltiņš; ar ziņojumiem uzstājās Terminoloģijas un metodikas nodaļas vadītāja Inese Treimane un terminoloģe Ilze Locika; piedalījās direktora vietnieks Agris Timuška, redaktori Astra Feldmane un Pauls Balodis, terminoloģes Undīne Kravale-Vīduša un Katrīna Erštiķe);

- seminārs par tulkošanas kvalitātes jautājumiem Rīgā 2010. g. decembrī (vadīja Terminoloģijas un metodikas nodaļas vadītāja Inese Treimane).
 - studentu mācību prakses vadīšana – pārskata periodā vadīta tulkošanas prakse Starptautiskās Praktiskās psiholoģijas augstskolas studentiem; sniegta informācija LU Humanitāro zinātņu fakultātes Ģermānistikas nodaļas studentiem par juridisko dokumentu tulkošanu un prakses iespējām.
- 2.7. Būtiskākais uzlabojums pakalpojumu pieejamības nodrošināšanā – iespēja personām iesniegt iesniegumus un saņemt atbildes elektroniskā veidā (e-pasts, interaktīvā saziņa mājaslapā u.tml.), kā arī izmantot elektronisko parakstu.
- 2.8. Iestādes darbības stratēģija pārskata periodam nav izstrādāta un apstiprināta.
- 2.9. Pārskata periodam apstiprināti šādi politikas rezultāti un to rezultatīvie rādītāji:
- konstatēto pārkāpumu īpatsvars valodas lietošanas jomā no veikto pārbaužu skaita (%) – 50;
 - tulkojumu un terminu datubāzes unikālo apmeklētāju skaits (tūkst. mēnesī) – 9.
- Politikas rezultatīvo rādītāju izpilde nodrošināta plānotajā apjomā, respektīvi, šajos darbības virzienos noteiktie mērķi uzskatāmi par sasniegtiem.
- 2.10. Iestādes darbības rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izpildes analīze sniegta šā pārskata 2.2. un 2.3. punktā.
- 2.11. Mērķu sasniegšanu kavējošs faktors – sabiedrības pārmērīgā politizācija, kas būtiski apgrūtinā valsts pārvaldes iestāžu lēmumu savlaicīgu un pilnvērtīgu izpildi.
Mērķu sasniegšanu veicinošs faktors – iestādes personāla augstais profesionālās kvalifikācijas līmenis.
- 2.12. Īpaši piešķirto finanšu līdzekļu izmantošanas optimizēšanas pasākumi pārskata periodā nav veikti.
- 2.13. Pārskats par iestādes vadības un darbības uzlabošanas sistēmām efektīvas darbības nodrošināšanai – atbilstoši Tieslietu ministrijas Iekšējā audita nodaļas veikto auditu ieteikumiem izstrādāti iekšējie normatīvie akti attiecībā uz personāla atlases un publisko iepirkumu organizēšanas jautājumiem.

Valsts valodas centra struktūras shēma

3. Personāls

Amata vietu skaits – 39;

faktiskais vidējais darbinieku skaits pārskata gadā – 20;

faktiskais ierēdņu skaits pārskata gadā – 19;

personāla izglītība – augstākā; iestādē regulāri notiek personāla profesionālās sagatavotības semināri, konkrēti – juridiskos un cilvēktiesību jautājumos saistībā ar *Valsts valodas likuma īstenošanu*; ierēdņi 2010. gadā apmeklējuši arī Valsts administrācijas skolas u.c. izglītojošu institūciju rīkotus mācību kursus;

personāla mainība – pārskata periodā nedaudz paaugstināta.

Personāla skaits sadalījumā pa vecuma un dzimuma grupām:

Vecums / dzimums	Sievietes (skaits)	Vīrieši (skaits)
20–29 gadi	6	1
30–39 gadi	4	3
40–49 gadi	9	2
50–59 gadi	7	4
60–69 gadi	3	0
70 gadu un vairāk	0	0
Kopā:	29	10

4. Komunikācija ar sabiedrību

4.1. Komunikācija ar sabiedrību notiek regulāri, aktuālo informāciju sniedzot iestādes mājaslapā internetā, tādējādi nodrošinot arī atgriezenisko saikni.

4.2. Īpaši pasākumi sabiedrības viedokļa izziņai netika īstenoti ierobežoto finanšu resursu dēļ. Ir pamats uzskatīt, ka sabiedrības apmierinātību ar iestādes darba kvalitāti raksturo neliels apstrīdēto un pārsūdzēto lēmumu skaits.

4.3. Sadarbība ar nevalstisko sektoru pārskata periodā netika īstenota.

5. Nākamajā gadā plānotie pasākumi

5.1. 2011. gadā paredzēts turpināt visus iepriekšējos gados uzsāktos pasākumus, izņemot ar Latvijas dalību NATO saistīto dokumentu tulkošanu latviešu valodā (mērķfinansējuma nepiešķiršanas dēļ).

5.2. 2011. gada galvenie uzdevumi un pasākumi:

- pārraudzīt *Valsts valodas likuma* ievērošanu, nodrošinot valsts valodas lietotāju interešu aizsardzību Valsts valodas likuma u.c. normatīvo aktu pārkāpumu gadījumos;
 - reglamentēt valsts valodas lietojumu valsts un sabiedriskās dzīves sfērās normatīvajos aktos paredzētajos gadījumos;
 - iesniegt priekšlikumus valsts valodas normatīvo aktu pilnveidošanai;
 - organizēt latviešu valodas aizsardzības darbu;
 - veicināt latviešu valodas kultūras attīstību un nodrošināt valodas pareizu lietošanu;
 - saglabāt, atjaunot un aizsargāt vēsturiski pareizos un latviskai kultūrvidei raksturīgos Latvijas vietvārdus, reglamentēt to lietošanu oficiālajos tekstos un izdevumos;
 - atbalstīt latviešu valodas zinātniskās izpētes projektus;
 - popularizēt latviešu valodu pasaulē;
 - veicināt latviešu valodas pilnvērtīgu funkcionēšanu Eiropas Savienības institūcijās;
 - veikt Latvijas Republikai saistošo starptautisko līgumu un konvenciju, kā arī ar Eiropas Savienības normatīvo aktu piemērošanu saistīto dokumentu oficiālos tulkojumus latviešu valodā;
 - tulkot Latvijas Republikas tiesību aktus Eiropas Savienības dalībvalstu valodās;
 - sagatavot priekšlikumus vienotas, latviešu valodas normām atbilstošas terminoloģijas lietošanai normatīvajos aktos;
 - izstrādāt un attīstīt tiesību aktu tulkošanas metodiku;
 - nodrošināt Latviešu valodas ekspertu komisijas darbību latviešu literārās valodas normu kodificēšanā, precizēšanā un jaunu normu izstrādē.
- 5.3. Iestādes finanšu saistības uz 2011. gada 1. janvāri:
īstermiņa kredītsaistības Ls 337 apmērā.

6. Papildinformācija par normatīvo aktu ievērošanas uzraudzību un kontroli

- 6.1. Pārskata gadā veiktas 3940 valsts valodas lietojuma pārbaudes iestādēs, uzņēmumos un organizācijās, tai skaitā 2100 profilaktiskās pārbaudes. Pārbaudīta 5400 darbinieku un pašnodarbināto personu valsts valodas lietojuma atbilstība normatīvo aktu prasībām; pārbaudīts 11 240 valsts valodas prasmes apliecību autentiskums, konstatētas 470 valsts valodas prasmes apliecības ar viltojuma pazīmēm. Kopā 2895 lietās novērsti normatīvo aktu pārkāpumi valsts valodas lietošanas jomā.
- 6.2. Pārskata gadā izskatītas 815 fizisku un juridisku personu sūdzības un iesniegumi par iespējamiem normatīvo aktu pārkāpumiem valsts valodas lietošanas jomā. Regulāri tika veikti klientu informēšanas un konsultēšanas pasākumi (rakstveidā un mutvārdos), kas saistīti ar tiesību aktu normu satura izskaidrošanu un šo normu piemērošanu.
- 6.3. Regulējamajā vidē normatīvo aktu ievērošanu visvairāk ietekmēja atsevišķu plašsaziņas līdzekļu izplatītā dezinformācija par normatīvo aktu prasību gaidāmo mīkstināšanu un veikto pārbaužu likumības apšaubīšanu.
- 6.4. Pārskata gadā izskatītas 2075 administratīvā pārkāpuma lietas, no kurām 812 lietās par normatīvo aktu pārkāpumiem piemērotas soda sankcijas – uzlikti naudas sodi par kopējo summu Ls 21 000 (ieskaitīta Valsts kasē).
- 6.5. Augstākās instancēs pārsūdzēti 5 iestādes amatpersonu pieņemtie lēmumi.
- 6.6. Prognoze par regulējamās vides attīstības dinamiku – administratīvo pārkāpumu skaits būtiski nemazināsies; valsts valodas inspektoru darba intensitāte

nemainīgi paliks iepriekšējā līmenī; arvien palielināsies iestādes amatpersonu atbildība par darba izpildi un pieņemto lēmumu pareizību.

7. Papildinformācija par zinātnisko darbību

- 7.1. Valsts valodas centra direktors Māris Baltiņš ar ziņojumiem piedalījies:
- Daugavpils Universitātes Humanitārās fakultātes XX zinātniskajos lasījumos (Daugavpilī, 2010. g. janvārī);
 - Latvijas Universitātes gadskārtējās zinātniskās konferences sekcijas "Zinātņu vēsture un muzejniecība" darbā (Rīgā, 2010. g. janvārī);
 - Latviešu valodas institūta rīkotajā gadskārtējā J. Endzelīna konferencē (Rīgā, 2010. g. februārī);
 - XI Starptautiskajā Baltistu kongresā (Rīgā, 2010. g. septembrī);
 - starptautiskajā zinātniskajā konferencē "Vārds un tā pētīšanas aspekti" Liepājas Universitātē (2010. g. decembrī);
 - tulkošanas jautājumiem veltītā seminārā Ventpils Augstskolā (2010. g. decembrī).
- 7.2. direktora vietnieks Agris Timuška ar ziņojumiem piedalījies:
- XI Starptautiskajā Baltistu kongresā (Rīgā, 2010. g. septembrī);
 - starptautiskajā zinātniskajā konferencē "Vārds un tā pētīšanas aspekti" Liepājas Universitātē (2010. g. decembrī).
- 7.3. Terminoloģijas un metodikas nodaļas vadītāja Inese Treimane ar ziņojumu piedalījies:
- starptautiskā konferencē "Rakstiskās un mutiskās tulkošanas aktualitātes" (*Emerging Topics in Translation and Interpreting*) Triestē (Itālija) 2010. g. jūnijā;
- 7.4. Tiesību aktu tulkošanas nodaļas redaktors Pauls Balodis ar ziņojumiem piedalījies:
- Latvijas Universitātes 67. konferences Somugristikas sekcijas apakšsekcijas darbā (2009. g. februārī);
 - starptautiskā simpozijā "Urban Place Names" (Helsinkos, 2009. g. augustā);
 - XI Starptautiskajā Baltistu kongresā (Rīgā, 2010. g. septembrī).

Rīgā, 30.06.2011.